

กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand Impoliteness Strategies in program “The Face Men Thailand”

วันที่รับบทความ : 1 ตุลาคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 19 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 20 มิถุนายน 2562

รัชพงศ์ หมื่นพันธ์¹

สิริวรรณ นันทจินทุล²

เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา³

สุริย์รัตน์ บำรุงสุข⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand กรณีศึกษาเฉพาะการสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) ซึ่งมีจำนวน 8 ตอน จากทั้งหมด 10 ตอน ผลการศึกษาพบว่าใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความไม่สุภาพแบบตรงมากกว่าแบบอ้อม ซึ่งกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงพบ 4 กลวิธี ได้แก่ 1) การตำหนิผู้ฟัง 2) การสั่งให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง 3) การย้าความผิด และ 4) การนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่วนกลวิธีการใช้ภาษาความไม่สุภาพแบบอ้อมพบ 3 กลวิธี ได้แก่ 1) การแนะให้ผู้ฟังรู้ว่ามีข้อผิดพลาด 2) การประชดประชัน และ 3) การกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

คำสำคัญ : กลวิธีการใช้ภาษา ความไม่สุภาพ รายการ The Face Men Thailand

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: flukeratchaphong@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: fhumswn@ku.ac.th

³ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: methaweey@hotmail.com

⁴ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: fhumsrms@ku.ac.th

Impoliteness Strategies in Program “The Face Men Thailand”

Received: October 1, 2018

Revised: June 19, 2019

Accepted: June 20, 2019

Ratchaphong Muenpan¹

Siriwan Nantachantoon²

Metawee Yuttapongtada³

Sureerat Bumrungsuk⁴

Abstract

The research aims at the investigation of the impoliteness strategies in program “The Face Men Thailand”, a case study of conversations in elimination room. There are 8 episodes of all 10 episodes. The result of the study found impoliteness strategies which were divided into 2 groups. The first one was direct impoliteness with four sub-strategies: 1) reproaching or talking about the hearer in a negative fashion, 2) ordering the hearer to do something, 3) reemphasizing the hearer’s mistake, and 4) comparing the hearer with other persons. And there were three sub-strategies of indirect impoliteness: 1) using implication to signal the hearer’s mistake, 2) using irony, and 3) blaming someone or something else.

Keywords: strategies, impoliteness, The Face Men Thailand

¹ Graduate student, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: flukeratchaphong@gmail.com

² Associate Professor, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: fhumswn@ku.ac.th

³ Lecturer, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: methaweey@hotmail.com

⁴ Lecturer, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: fhumsrms@ku.ac.th

บทนำ

รายการ The Face เป็นรายการเรียลลิตีที่มีจุดประสงค์เพื่อประกวดค้นหานางแบบและนักแสดงหญิงหน้าใหม่ ออกอากาศครั้งแรกในปี พ.ศ. 2556 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทยบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ซื้อลิขสิทธิ์มาสร้างใหม่ และได้ออกอากาศครั้งแรกในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2557 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 รายการ The Face Thailand ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในประเทศไทย ทำให้จนถึงปัจจุบันมีการผลิตเพื่อออกอากาศถึง 5 ฤดูกาล (season) ซึ่งมากที่สุดในโลก และยังเป็นเพียงประเทศเดียวในโลกที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในการจัดทำ The Face Men Thailand ที่เป็นการแข่งขันโดยมีผู้เข้าแข่งขันเป็นผู้ชาย รูปแบบการแข่งขันของรายการ The Face Men Thailand คือเปิดรับสมัครผู้เข้าแข่งขันที่มีอายุไม่เกิน 29 ปีบริบูรณ์ และมีส่วนสูงตั้งแต่ 175 เซนติเมตรขึ้นไปมาคัดเลือก (Sanook, 2560) เมื่อผู้เข้าแข่งขันผ่านการคัดเลือกจากทีมงานในรอบแรกแล้ว ผู้เข้าแข่งขันจะได้พบกับผู้ฝึกสอนหรือที่เรียกว่า “เมนเทอร์” (mentor) ซึ่งมีทั้งหมด 3 คน เมนเทอร์แต่ละคนจะต้องเลือกผู้เข้าแข่งขันเข้าทีมของตนเอง เพื่อให้คำแนะนำและสอนทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานในวงการบันเทิง ให้พร้อมสำหรับโจทย์การแข่งขันในแต่ละสัปดาห์ การแข่งขันมีทั้งทีมที่แพ้และชนะ ซึ่งในแต่ละสัปดาห์เมนเทอร์ของทีมที่แพ้ ต้องส่งผู้เข้าแข่งขันในทีมของตนเข้าห้องคัดออก (elimination room) อย่างน้อย 1 คน เพื่อให้เมนเทอร์ของทีมที่ชนะเป็นผู้ตัดสินว่าผู้เข้าแข่งขันที่เมนเทอร์ของทีมที่แพ้ส่งเข้ามา ควรอยู่แข่งขัน ในรายการต่อไปหรือไม่ ซึ่งในแต่ละตอนจะมีผู้เข้าแข่งขันตรกรอบ 1 คน

รายการ The Face Thailand ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย ส่วนหนึ่งมาจากการปะทะคารมหรือการโต้เถียงกันระหว่างเมนเทอร์กับเมนเทอร์ เมนเทอร์กับผู้เข้าแข่งขัน หรือผู้เข้าแข่งขันกับผู้เข้าแข่งขันด้วยกัน และเกิดเป็นกระแสในสังคมออนไลน์ทุกครั้งที่เกิดการโต้เถียง ทั้งนี้เนื่องจาก The Face Thailand เป็นรายการทางโทรทัศน์ ผู้ดำเนินรายการที่เป็นเมนเทอร์และผู้เข้าแข่งขันจึงมีขอบเขตในการแสดงออก ดังนั้นแม้มีการโต้เถียงเกิดขึ้น ก็ไม่ปรากฏรูปภาษาหยาบคายที่เป็นการด่าทอ หรือมีการกระทำที่รุนแรง แต่การโต้เถียงจะถูกนำเสนอในรูปแบบของความไม่สุภาพจากการเลือกใช้ภาษาขณะที่สื่อสารกันของคู่สื่อสาร

ตามแนวคิดความสุภาพของบราวน์ และเลวินสัน (Brown & Levinson อ้างถึงใน กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวนิช, 2551, หน้า 129) ได้นำเสนอทฤษฎีความสุภาพโดยโยงกับแนวคิดเรื่องหน้า (Face) ของกอฟฟ์แมน (Goffman อ้างถึงใน กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวนิช, 2551, หน้า 129) ซึ่ง “หน้า” คือภาพลักษณ์สาธารณะ (public self image) ซึ่งคนในสังคมต้องการได้รับ และเมื่อได้มาแล้วก็เสียไปได้ เนื่องจากหน้าเป็นสิ่งละเอียดอ่อนและสามารถสูญเสียไปเมื่อเราสื่อสารกัน เพราะฉะนั้นเป้าหมายในการสื่อสารก็คือปกป้องหน้าหรือภาพลักษณ์นี้ไว้ซึ่งบราวน์และเลวินสันได้จำแนกแนวคิดนี้โดยแบ่งหน้าออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ หน้าด้านบวก (positive face) คือความต้องการพื้นฐานที่จะให้ผู้อื่นชื่นชมคุณสมบัติที่ผู้ใช้ภาษามี และหน้าด้านลบ (negative face) คือความต้องการพื้นฐานที่จะไม่ถูกผู้ใดรบกวนหรือลิดรอนสิทธิ แต่คัลเปเปอร์ (Culpeper อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 21) กล่าวว่าในความจริงแล้วเป็นเรื่องยากที่ผู้ใช้ภาษาจะเลือกใช้ภาษา

สุภาพตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับลีช (Leech อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาก, 2556, หน้า 21) ที่กล่าวว่าในบางครั้งการสนทนานั้น ผู้พูดก็อาจจะกล่าววจนกรรมที่ไม่สุภาพ คู่กับความสุภาพด้วย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบการสื่อสารในรายการ The Face Men Thailand และกลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพในรายการว่ามีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีในการแสดงความไม่สุภาพที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand
2. เพื่อศึกษากลวิธีในการตอบกลับความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในงานวิจัยเรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากรายการ The Face Men Thailand จำนวน 10 ตอน โดยเก็บข้อมูลเฉพาะสถานการณ์การสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) เท่านั้น จึงทำให้เหลือกลุ่มข้อมูลทั้งสิ้น 8 ตอน และนำมาถ่ายทอดเสียงเป็นอักษรภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) ของ Dell Hymes (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, หน้า 181) จากนั้นวิเคราะห์กลวิธีแสดงความไม่สุภาพจากตัวบท ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาจากถ้อยคำ ความหมาย และเนื้อหาคำพูดของคู่สื่อสาร ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาว่ากลวิธีใดเป็นกลวิธีความไม่สุภาพ โดยอิงจากผลการวิจัยในงานของ จันทิมา สว่างลาก (2556) ซึ่งใช้ทฤษฎีความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาก, 2556, หน้า 21) และพิจารณาการกระทำที่คุกคามหน้าของ บราวน์ และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1978; 1987)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand กรณีศึกษาเฉพาะการสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) ของ Hymes (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, หน้า 181) หรือชื่อเดิมว่าชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูด (ethnography of speaking) หมายถึง การศึกษาบทบาทของภาษาในการสื่อสารของคนในชุมชน หรือการศึกษาโดยละเอียดถึงวิธีการใช้ภาษาในวัฒนธรรมต่าง ๆ (Hymes อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, หน้า 181) ซึ่ง Hymes เสนอองค์ประกอบสำหรับแนวคิดนี้ เรียกว่า SPEAKING ซึ่งเป็นการนำพยัญชนะตัวแรกของชื่อองค์ประกอบต่าง ๆ มารวมกัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารในรายการ The Face Men Thailand นี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพียงฉากเดียวคือการสนทนาในห้องคัดออก และวิเคราะห์การส่งสารระดับบุคคลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์ในระดับสื่อสารมวลชน

1. Setting/Scene (กาลเทศะ/ฉาก) คือ สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งลักษณะของห้องคัดออกนี้ถ่ายทำในห้องส่งขนาดใหญ่ ที่มีการจัดฉากกันห้องออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ซึ่งในส่วนในห้องคัดออกนั้นถูกทาสีด้วยผนังสีดำ และบริเวณที่เกิดเหตุการณ์การสนทนาเป็นพื้นสีดำยกสูงขึ้นมาในลักษณะของตัวที ภายในห้องมีเก้าอี้ทรงสูงเพียงตัวเดียวสำหรับเมนเทอร์ผู้ตัดสิน และโต๊ะกลมที่มีความสูงระดับเดียวกับเก้าอี้หนึ่งตัวสำหรับวางแฟ้มรวบรวมผลงานของผู้เข้าแข่งขันที่ถูกส่งมาในห้องคัดออก ซึ่งการสร้างฉากในลักษณะนี้ทำให้ผู้เข้าแข่งขันมีความเกร็งและกดดัน เพราะต้องยืนฟังคำตัดสิน ในขณะที่เมนเทอร์ผู้ตัดสินนั่งอยู่ตรงหน้า ซึ่งแสดงถึงสถานะที่เหนือกว่า

2. Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารในเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งในห้องคัดออกนี้ประกอบด้วยเมนเทอร์ผู้ตัดสิน 1 คน และผู้เข้าแข่งขันที่ถูกส่งเข้ามาในห้องคัดออก อีก 2 คน (มีเพียง 2 ตอนเท่านั้นที่มีผู้อยู่ในห้องคัดออกรวมกันมากกว่า 3 คน) การสนทนาที่เกิดขึ้นเป็นการโต้ตอบกันระหว่างเมนเทอร์ผู้ตัดสินและผู้เข้าแข่งขัน ดังนั้นผู้รับสารและผู้ส่งสารจึงมีการผลัดเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา

3. Ends (จุดมุ่งหมาย) คือ เป้าหมายที่ผู้ร่วมเหตุการณ์การสื่อสารนั้นต้องการ ซึ่งเหตุการณ์ในห้องคัดออกนี้เมนเทอร์และผู้เข้าแข่งขันที่เข้าไปในห้องคัดออกมีจุดประสงค์ที่ต่างกัน

3.1 จุดมุ่งหมายเมนเทอร์ คือ การชี้ให้ผู้เข้าแข่งขันเห็นข้อผิดพลาดของตนเอง และสอนถึงการประพฤติตนต่าง ๆ ว่าควรทำอย่างไร ถ้ายังต้องการอยู่แข่งขันในรายการนี้ต่อไป และการที่เมนเทอร์ต้องคัดผู้เข้าแข่งขันออก 1 คนจาก 2 คน ซึ่งผู้เข้าแข่งขันสองคนย่อมมีข้อเปรียบเทียบว่าใครเก่งกว่าใคร ดังนั้นหากเมนเทอร์คัดผู้เข้าแข่งขันที่เก่งกว่าผู้เข้าแข่งขันอีกคนหนึ่งออก หมายความว่าเมนเทอร์คนนั้นกำลังทำเพื่อทีมของตนเอง ด้วยการคัดคนที่เก่งออก แล้วเลือกคนที่เก๋น้อยกว่าอีกคนให้อยู่ต่อ แต่ถ้าเมนเทอร์คัดผู้เข้าแข่งขันที่เก๋น้อยกว่าอีกคนหนึ่งออก หมายความว่าเมนเทอร์กำลังทำเพื่อภาพรวมของรายการ ด้วยการคัดคนที่เก๋น้อยกว่าออก แล้วเก็บคนที่เก๋กว่าไว้เพื่อแข่งขันในรอบต่อไป ซึ่งการคัดคนที่เก๋น้อยกว่าออกไป ทำให้รายการเหลือแต่คนที่เก๋จริง ๆ ซึ่งทำให้การแข่งขันในรายการมีความเข้มข้นและสนุกมากยิ่งขึ้น

3.2 จุดมุ่งหมายของผู้เข้าแข่งขัน คือ การชี้ให้เมนเทอร์ผู้คัดออกเห็นถึงความพยายาม ความสามารถ และศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของตนที่ยังสามารถพัฒนาต่อไปได้ ถ้ายังอยู่แข่งขันรายการนี้ต่อไป ซึ่งเป็นการพูดเพื่อไม่ให้เมนเทอร์คัดตนออก และคัดผู้เข้าแข่งขันอีกคนออกแทน

4. Act sequence (ลำดับวัจนกรรม) คือ เนื้อหาของคำพูด หรือรูปแบบคำพูดในเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งในห้องคัดออกนี้ เริ่มต้นด้วยวัจนกรรมการทักทาย คือ การที่ผู้เข้าแข่งขันกล่าวทักทายเมนเทอร์ผู้คัดออกด้วยการสวัสดี จากนั้นเมนเทอร์ถามผู้เข้าแข่งขันว่าทำไมถึงถูกส่งมาในห้องคัดออก หรือทำไมเมนเทอร์ที่เป็นหัวหน้าทีมถึงส่งผู้เข้าแข่งขันมาในห้องคัดออกนี้ จึงนำมาสู่วัจนกรรมการอธิบายคือผู้เข้าแข่งขันตอบคำถามที่เมนเทอร์ถาม และการสนทนาที่สลับผลัดเปลี่ยนกันไปมาระหว่างเมนเทอร์กับผู้เข้าแข่งขัน ระหว่างการสนทนามีวัจนกรรมการขอร้อง คือ การที่ผู้เข้าแข่งขันขอโอกาสกับเมนเทอร์ไม่ให้คัด

दनออกด้วย แล้วจบที่เมนเทอร์ตัดสินใจคัดผู้เข้าแข่งขันออก เป็นอันสิ้นสุดเหตุการณ์การสนทนาในห้องคัดออก

5. Key (กุญแจ) คือ น้ำเสียง หรือท่าทางที่ใช้ระหว่างเกิดเหตุการณ์การสนทนา ซึ่งในห้องคัดออกเมนเทอร์ผู้ตัดสินเป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุด ท่าทางการแสดงออกจึงมีความชิงชังและจริงจัง มีการพูดโดยใช้น้ำเสียงนิ่งเรียบ ไม่มีการยิ้มแย้มหรือหยอกล้อกับผู้เข้าแข่งขัน จึงทำให้บรรยากาศภายในห้องเกิดความตึงเครียด ส่วนผู้เข้าแข่งขันที่เข้าไปอยู่ในห้องคัดออกก็มีความรู้สึกกดดัน สามารถสังเกตได้จากสีหน้าของผู้เข้าแข่งขัน รวมถึงน้ำเสียงของผู้เข้าแข่งขันบางคนที่จะเข้าไปในห้องคัดออกมีน้ำเสียงที่สั้นเวลาพูด

6. Instrumentalities (เครื่องมือ) คือ การเลือกวิธีการสื่อสาร ซึ่งเหตุการณ์การสื่อสารนี้เกิดขึ้นในห้องคัดออกระหว่างเมนเทอร์กับผู้เข้าแข่งขัน วิธีการสื่อสารจึงเป็นการสนทนาแบบเผชิญหน้า

7. Norms of Interaction and Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์) การสนทนาในห้องคัดออก เมนเทอร์มีหน้าที่อบรมและสั่งสอนผู้เข้าแข่งขันถึงข้อผิดพลาด การประพาดิตินส่วนผู้เข้าแข่งขันก็มีหน้าที่รับฟัง และพิจารณานำไปปฏิบัติ ว่าเห็นด้วยกับที่เมนเทอร์ผู้ตัดสินพูดหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ แต่ทว่าในห้องคัดออกแม้ผู้เข้าแข่งขันจะไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เมนเทอร์ดำเนินก็ไม่สามารถแย้งได้ เพราะหากผู้เข้าแข่งขันโต้แย้ง ก็อาจทำให้เมนเทอร์ผู้ตัดสินเสียหน้า จนเกิดความไม่พอใจ และคัดผู้เข้าแข่งขันคนนั้นออกได้

8. Genre (ประเภทของการสื่อสาร) คือ ประเภทของถ้อยคำที่สื่อสาร ซึ่งในห้องคัดออกนี้มีประเภทของถ้อยคำที่เด่นชัดอยู่ 2 ประเภท คือ การดำเนินโดยตรงถึงข้อผิดพลาด และการขอร้อง ซึ่งการดำเนินโดยตรงถึงข้อผิดพลาดนี้เป็นรูปแบบถ้อยคำที่เมนเทอร์ผู้ตัดสินสื่อสารออกมาเพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันรับรู้ และนำข้อผิดพลาดนั้นไปแก้ไข ส่วนการขอร้องเป็นรูปแบบถ้อยคำของผู้เข้าแข่งขัน ที่พูดขอโอกาสกับเมนเทอร์ผู้ตัดสินเพื่อไม่ให้คัดตนออกจากการแข่งขัน

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand ตามแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) พบว่าเหตุการณ์ในห้องคัดออกเป็นเหตุการณ์ที่มีความตึงเครียด เพราะผู้เข้าแข่งขันที่เข้าไปในห้องคัดออก มีโอกาสร้อยละ 50 ที่จะถูกคัดออกจากการแข่งขัน ผู้เข้าแข่งขันจึงมีความกดดัน ส่วนเมนเทอร์ผู้ตัดสินถือว่าเป็นผู้มีสิทธิขาดในห้องคัดออกนั้น จึงต้องวางตัวให้น่าเกรงขาม ก่อนที่เมนเทอร์จะตัดสินคัดผู้เข้าแข่งขันออกจากรายการ เมนเทอร์ก็จะพูดอธิบายถึงข้อผิดพลาดต่าง ๆ ของผู้เข้าแข่งขันแต่ละคน อีกทั้งเมนเทอร์ยังต้องสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เข้าแข่งขันที่ยังไม่ถูกคัดออกให้มีความพยายามมากยิ่งขึ้นในการแข่งขันครั้งต่อไป เพื่อที่ไม่ต้องกลับเข้ามาในห้องคัดออกอีก ภาษาที่ใช้จึงมีความจริงจัง และตรงไปตรงมา จึงก่อให้เกิดความไม่สุภาพของการใช้ภาษาขึ้น

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีแสดงความไม่สุภาพโดยอิงจากผลการวิจัยในงานของ จันทิมา สว่างลาก (2556) ซึ่งใช้ทฤษฎีความไม่สุภาพของคัลเพเปอร์ (Culpeper อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาก, 2556, หน้า 21) และพิจารณาการกระทำที่คุกคามหน้าของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1978; 1987) ผลการวิจัยพบว่าการแสดงกลวิธีความไม่สุภาพอยู่ 2

กลวิธีหลัก คือ 1) กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรง ประกอบด้วย 4 กลวิธีย่อย คือ การตำหนิผู้ฟัง การสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง การย้าความผิด และการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น และ 2) กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อม ประกอบด้วย 3 กลวิธีย่อย คือ การแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามิชอบผิดพลาด การประชดประชัน และการกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

1. กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรง คือ กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังเสียหายอย่างชัดเจนตรงไปตรงมา ถ้อยคำนั้นมีเนื้อความกล่าวถึงหรือประเมินค่าผลการกระทำของผู้ฟังในด้านลบ ผู้ฟังรับรู้ได้ทันทีว่าตนเองมีข้อเสียหรือข้อผิดพลาด ที่ทำให้ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 69)

1.1 การตำหนิผู้ฟัง คือ การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการกล่าวร้าย กล่าวโทษ กล่าวถึงสิ่งที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม กล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้ฟังที่อาจนำไปสู่ความเสียหาย หรือทำให้ผู้ฟังไม่พอใจ หรือเสียหาย (นุชนารถ เพ็งสุริยา, 2549, หน้า5)

ตัวอย่างที่ 1

“ดูย คุณอ่อนที่สุดในทีม แต่ผมก็เห็นว่าคุณเป็นเด็กที่มีศักยภาพ ยังเรียนรู้ได้อีกเยอะ”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 2)

จากตัวอย่างที่ 1 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้ตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการกล่าวสบประมาทผู้ฟังโดยใช้คำว่า ‘อ่อน’ ซึ่งอ่อนในที่นี้สื่อความถึงจุดอ่อน หมายถึง จุดอ่อนแอ จุดที่ฝ่ายตรงข้ามจะเอาชนะได้โดยง่าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ ทำให้ผู้ฟังรู้ได้ทันทีว่า เมื่อเทียบกับผู้ที่อยู่ในทีมเดียวกัน ตนคือคนที่มีศักยภาพน้อยที่สุด ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 2

“เมื่อวานนี้ 15 นาที มีหน้ากันต้อออกมาไม่ถึง 12 นาที กันต์ไม่มีบทบาทในทีมใด ๆ ทั้งสิ้น”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 5)

จากตัวอย่างที่ 2 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้ตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการกล่าวสบประมาทผู้ฟังโดยใช้คำว่า ‘ไม่มีบทบาทใด ๆ’ ซึ่งบทบาทในที่นี้หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) อีกนัยหนึ่งก็คือการแสดงความสามารถ การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังรับรู้ได้ทันทีว่าตนถูกตำหนิว่ามีข้อผิดพลาดคือทำหน้าที่บกพร่องหรือไม่ได้ทำตามบทบาทที่กำหนดไว้ ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 3

“รูปร่าง you ไม่ดี แล้วลุค you ก็ไม่ได้มองแบบหล่ออะไรมากมาย”

(ลูกเกด-เมทินี กิ่งโพยม, Episode 6)

จากตัวอย่างที่ 3 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้ตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการกล่าวสบประมาทผู้ฟังว่า ‘มีรูปร่างที่ไม่ดี และมีลุคที่ไม่ได้หล่ออะไรมากมาย’ ซึ่งรูปร่าง หมายถึง ลักษณะทางร่างกาย ทรวดทรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ส่วนลุค (look) หมายถึง รูปร่างท่าทางที่สังเกตได้จาก

ภายนอก หรือบุคลิกภาพ การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังรับรู้ได้ทันทีว่าผู้พูด ไม่ยอมรับในรูปร่างและบุคลิกภาพของตน ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 4

“สำหรับคุณ พี่ว่าคุณมีทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็น The Face มาตั้งแต่ต้น หน้าตา รูปร่าง ความมั่นใจ แต่เชื่อก็คือรับคุณ พี่จำคุณครั้งสุดท้ายได้เมื่อตอนที่คุณเดินถือนกฮูก จากวันนั้นมา คุณไม่มีผลงานอะไรที่ทำให้ใครจดจำได้เลย”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 8)

จากตัวอย่างที่ 4 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการสบประมาทผู้ฟังว่า ผู้ฟังไม่มีผลงานที่โดดเด่นนอกจากตอนที่ทำโจทย์การแข่งขันที่ผู้ฟังได้เดินแบบคู่กับนกฮูก ซึ่งเป็นโจทย์ที่ 2 ของการแข่งขัน แต่เหตุการณ์ในขณะที่พูดเป็นช่วงโจทย์ที่ 7 ของการแข่งขัน การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังรับรู้ถึงข้อผิดพลาดของตนเองได้ทันทีว่าทำหน้าที่ของตนได้ไม่ดีพอ ไม่เป็นจุดสนใจให้จดจำ ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

1.2 การสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง คือ การสั่งให้ผู้ฟังพยายามปรับปรุงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน ผู้พูดมิได้แสดงเจตนาให้ผู้ฟังยุติการกระทำอย่างทันทีทันใด แต่ผู้พูดกลับแสดงเจตนาให้ผู้ฟังพยายามแก้ไขเพื่อปรับปรุงความไม่ดีหรือความบกพร่องของการกระทำดังกล่าว (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2549, หน้า 48)

ตัวอย่างที่ 5

“เดี๋ยวดะ การที่จะอยู่ต่อไป You ต้องเก่งจริง ๆ You ต้องโคตรเก่งเลยอะ ถ้า You จะไปถึงที่สุด ครั้งต่อไปพี่จะคัดน้องออกนะคะ”

(ลูกเกด-เมทินี กิ่งโพยม, Episode 2)

จากตัวอย่างที่ 5 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้สั่งให้ผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันกระทำบางอย่างโดยใช้คำว่า ‘ต้อง’ กำกับว่า ‘ต้องเก่ง’ ซึ่งจากบริบทหมายความว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังพัฒนาความสามารถให้มากกว่านี้ เพื่อที่จะเข้าร่วมการแข่งขันต่อไป การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าตนยังมีความสามารถไม่มากพอ ยังต้องพัฒนาอีกมาก ซึ่งการสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่างเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 6

“กัณฑ์เป็นคนน่ารักมาก กัณฑ์ต้องเรียนรู้ที่จะใช้เสน่ห์ของกัณฑ์ ให้กัณฑ์เป็นพระเอก สมกับหน้าตาของกัณฑ์นะครับ”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 5)

จากตัวอย่างที่ 6 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้สั่งให้ผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันกระทำบางอย่างโดยใช้คำว่า ‘ต้อง’ กำกับว่า ‘ต้องเรียนรู้’ ซึ่งจากบริบทหมายความว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเรียนรู้ด้านการใช้เสน่ห์ของตน เสน่ห์ หมายถึง ลักษณะที่ชวนให้รัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ผู้ฟังเป็นคนที่มิรู้บุคลิก

ที่ดีอยู่แล้ว แต่ยังขาดเสน่ห์ ผู้พูดจึงต้องการให้ผู้ฟังพัฒนาในส่วนนี้เพิ่มเติม การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ผู้ฟังรับรู้ถึงความหมายได้ในทันที ซึ่งการสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่างเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

1.3 การย้าความผิด คือ การกล่าวข้อบกพร่องที่เคยเกิดขึ้นในอดีตแต่ผู้ฟังยังไม่ได้แก้ไขให้ดีขึ้น ข้อผิดพลาด ข้อเสียต่าง ๆ ยังไม่ถูกแก้ไข และยังกระทำผิดแบบเดิมซ้ำอีก เป็นการชี้ให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ความผิดพลาดซ้ำ ๆ ย้าเตือนใจให้ผู้ฟัง ยักรู้สึกผิด ซึ่งทำให้ผู้ฟังรู้สึกเสียหน้าได้ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 87)

ตัวอย่างที่ 7

“สี่ครั้งแล้วนะครับ” พี่ว่าเป็นสถิติสูงสุดของ The Face ที่เคยมีมา”

(หมู่-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 8)

จากตัวอย่างที่ 7 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวย้าความผิดของผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันโดยใช้คำว่า ‘สี่ครั้งแล้ว’ ซึ่งจากบริบทหมายความว่าผู้ฟังเข้ามาฟังผลการตัดสินคัดออกในห้องคัดออกเป็นครั้งที่สี่แล้ว สะท้อนให้เห็นว่าผู้ฟังถูกเลือกให้เข้ามาในห้องการตัดสินคัดออก เพราะมีผลงานที่ไม่ดีถึงสี่ครั้ง อีกทั้งยังมีการย้าว่า “เป็นสถิติที่สูงที่สุดของ The Face” ซึ่งเป็นการตอกย้าถึงความผิดและสร้างแรงกดดันให้กับผู้ฟังมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสถิติสูงสุดที่ผู้พูดกล่าวถึง เป็นสถิติสูงสุดในทางที่ไม่ดี การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ผู้ฟังสามารถรับรู้ถึงความหมายได้ในทันที ซึ่งการย้าความผิดของผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

1.4 การนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น คือ ผู้พูดกล่าวถึงความสามารถหรือผลงานของผู้ฟังมาเปรียบเทียบกับผู้อื่นที่ได้ดีกว่า (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 91)

ตัวอย่างที่ 8

“ครั้งที่แล้วใช้มัยครับ พี่ลูกเกิดส่งคุณเข้ามา พี่ลูกเกิดมองว่าคุณคือคนที่ทำได้ดีที่สุด พี่หนูก็ให้โอกาสคุณกลับไป” ผมเชื่อว่าครั้งนี้พี่หนูก็ทำแบบเดียวกัน พี่ลูกเกิดน่าจะให้โอกาสผมกลับไปครับ”

(แบงค์-อนุสิทธิ แสงนิมมวล, Episode 4)

จากตัวอย่างที่ 8 ผู้พูดซึ่งเป็นผู้เข้าแข่งขันได้เปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลอื่น คือ เปรียบเทียบผู้ฟังคือเมนเทอร์ลูกเกิดที่เป็นเมนเทอร์ผู้ตัดสิน กับเมนเทอร์หมู่เป็นเมนเทอร์อีกคนในรายการ จากบริบทผู้พูดได้กล่าวถึงการกระทำของเมนเทอร์หมู่ที่เคยเป็นเมนเทอร์ผู้ตัดสินในห้องคัดออกว่าได้ให้โอกาสผู้เข้าแข่งขันทีมของเมนเทอร์ลูกเกิด โดยการไม่คัดผู้เข้าแข่งขันทีมของเมนเทอร์ลูกเกิดออกจากการแข่งขัน แต่คัดผู้เข้าแข่งขันอีกคนหนึ่งทีมของเมนเทอร์หมู่เห็นว่ามีความสามารถอ่อนกว่าผู้เข้าแข่งขันของทีมเมนเทอร์ลูกเกิดออกจากการแข่งขัน ผู้พูดก็นำการกระทำของเมนเทอร์หมู่นั้นมาเปรียบเทียบกับเมนเทอร์ลูกเกิด เพื่อหวังให้เมนเทอร์ลูกเกิดกระทำแบบเดียวกัน คือ ไม่คัดลูกทีมของเมนเทอร์หมู่ซึ่งก็คือตนออกจากการแข่งขัน ซึ่งการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 9

“ส่วนตัวผม ผมคิดว่าเทียบกับพี่แบงค์เลย ผมอายุน้อยกว่าผมยังมีเวลาอีกนานที่จะเรียนรู้และก่อกำเนิด และก็พัฒนาตัวเองไปในวงการบันเทิง ถ้าผมได้อยู่ต่อผมก็ยังมีเวลาอย่างน้อยมากกว่าเขาอีก 5 ปี ที่จะใช้งานได้”

(กันน์-สรวิต แสงวณิช, Episode 4)

จากตัวอย่างที่ 9 ผู้พูดซึ่งเป็นผู้เข้าแข่งขันได้เปรียบเทียบผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยกันกับบุคคลอื่น นั่นคือการเปรียบเทียบผู้ฟังกับตัวของตัวเอง จากบริบทผู้พูดกล่าวเปรียบเทียบกับผู้ฟังในด้านอายุ ว่าตนมีอายุน้อยกว่าจึงมีเวลาทำงานในวงการบันเทิงมากกว่าผู้ฟัง ซึ่งการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

2. กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อม คือ กลวิธีที่ผู้พูดเลี่ยงที่จะกล่าวถ้อยคำแสดงความไม่สุภาพอย่างตรงไปตรงมา แต่ความหมายของถ้อยคำนั้นก็ยังแสดงความไม่สุภาพ ซึ่งผู้ฟังสามารถรับรู้ได้จากการตีความ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 69)

2.1 การแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามีข้อผิดพลาด คือ การกล่าวแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นหรือแนะนำให้เห็นสิ่งที่ควรทำ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 92)

ตัวอย่างที่ 10

“ผมมาที่นี่เพื่อชนะ การที่เมนเทอร์ลูกเกิดส่งคนที่เก่ง และมีความสามารถเข้ามา มันจะทำให้ทีมหนู Asava ชนะ ได้ง่ายขึ้น เมนเทอร์ลูกเกิดอยู่ในเกมนี้มานาน น่าจะรู้จักข้อนี้ดีนะครับ”

(หนู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 3)

จากตัวอย่างที่ 10 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวตำหนิผู้ฟังที่เป็นเมนเทอร์ด้วยกันว่าผู้ฟังไม่ควรจะส่งคนที่มีความสามารถเข้ามาในห้องคัดออก เพราะอาจทำให้ถูกคัดออก และทำให้คู่แข่งเอาชนะได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้ฟังคือเมนเทอร์ลูกเกิด โดยเมนเทอร์ลูกเกิดคือผู้ที่เป็นเมนเทอร์ประจำของรายการ The Face Thailand เพราะว่าเป็นเมนเทอร์คนเดียวทำรายการของ The Face Thailand ทุกฤดูกาล (season) เมนเทอร์ลูกเกิดควรจะรู้จักกฎของการคัดออกดี แต่เมนเทอร์ลูกเกิดก็ยังเลือกส่งคนที่เก่งเข้าไปในห้องคัดออก จึงถูกเมนเทอร์หนูตำหนิ ซึ่งการกล่าวตำหนิผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

2.2 การประชดประชัน คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายประจำรูปคำ และใช้เพื่อการเย้ยหยันหรือเพื่อความขบขัน (The Oxford Paperback American Dictionary อ้างถึงใน ดิยุ ศรีนราวัฒน์, 2544, หน้า 95)

ตัวอย่างที่ 11

“แบงค์เนี่ยสองครั้งที่มีการเดินแบบ พี่จ่าน้องไม่ได้เลย พี่ก็คอมเมนต์พูดถึงทุกคน แล้วก็พอทีมงานถามว่าแบงค์ละ พี่ก็ ห๊ะ แบงค์เดินด้วยหรอ”

(ลูกเกิด-เมทินี กิ่งโพยม, Episode 6)

จากตัวอย่างที่ 11 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวประชดผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขัน ว่า “ห๊ะ แบงค์เดินด้วยหรอ” ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผู้พูดไม่ได้ไม่เห็นผู้ฟัง เพียงแต่ต้องการกล่าวตำหนิผู้ฟัง ว่าทำ

ผลงานออกมาได้ไม่ดี จนไม่เป็นที่จดจำและไม่เป็นที่สนใจ แต่ผู้พูดไม่ได้กล่าวตำหนิผู้ฟังโดยตรง แต่เลือกใช้การถามด้วยถ้อยคำที่เป็นการประชด

2.3 การกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น คือ การใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวถึงข้อผิดพลาดหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมของผู้ฟัง โดยโทษว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลอื่น หรือสิ่งที่ไม่ใช่ความผิดของตัวผู้ฟังโดยตรง (จินทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 107)

ตัวอย่างที่ 12

“พี่แปลกใจเหมือนกัน ที่เมนเทอร์พีชเลือกกันเข้ามาในห้องนี้ จริง ๆ แล้วนะ นอกจากพี่เคแล้ว คนที่รูปแย่ที่สุด เมื่อวานนี่คือแมน พี่คิดว่าเมนเทอร์พีชไม่ได้เล่นเกมเพื่อพวกคุณ แต่เล่นเพื่อตัวเอง ถ้าเขาเล่นเกมเพื่อพวกคุณ คนที่ควรจะเข้ามาอยู่ในห้องนี้คือแมน”

(หนู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 7)

จากตัวอย่างที่ 12 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์แสดงความสงสัยว่าทำไมผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันถึงถูกส่งมาในห้องคัดออก ซึ่งผู้พูดคิดว่าผู้ฟังทำผลงานได้ดี ไม่ควรต้องเข้ามาอยู่ในห้องคัดออก จากบริบท ผู้พูดได้กล่าวโทษเมนเทอร์อีกคนในการแข่งขัน ก็คือเมนเทอร์พีชที่ส่งผู้ฟังเข้ามาในห้องคัดออกนี้ว่า ‘เมนเทอร์พีชไม่ได้เล่นเกมเพื่อพวกคุณ (หมายถึงลูกทีม) แต่เล่นเพื่อตัวเอง’ ซึ่งผู้พูดได้กล่าวโทษเมนเทอร์พีชเป็นต้นเหตุทำให้ผู้ฟังต้องเข้ามาอยู่ในห้องคัดออก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand โดยศึกษาเฉพาะการสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) ซึ่งช่วงดังกล่าวมี 8 ตอน จากทั้งหมด 10 ตอน ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของการสื่อสารในห้องคัดออกเป็นสถานการณ์ที่มีผลให้คู่สนทนาเลือกใช้กลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ ซึ่งพบกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงและกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อม กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงที่พบได้แก่ การตำหนิผู้ฟัง การสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง การย้ำความผิด และการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่วนกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อมที่พบ ได้แก่ การแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามิชอบผิดพลาด การประชดประชัน และการกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงมากกว่าแบบอ้อม โดยกลวิธีที่แสดงความไม่สุภาพที่พบมากที่สุดก็คือการตำหนิผู้ฟัง ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรง

ความไม่สุภาพที่เกิดขึ้นในรายการ The Face Men Thailand โดยเฉพาะในห้องคัดออก ส่วนมากแล้วเป็นความไม่สุภาพที่เกิดจากเมนเทอร์ ซึ่งเป็นการตำหนิถึงข้อผิดพลาด เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันนำข้อผิดพลาดนั้นไปปรับปรุง เนื่องจาก The Face Men Thailand เป็นรายการที่มีเป้าหมายในการค้นหานายแบบและนักแสดงหน้าใหม่ ผู้เข้าแข่งขันจึงต้องแสดงศักยภาพที่มีออกมาใช้ในการแข่งขันเพื่อให้ได้ชัยชนะ โดยมีเมนเทอร์เป็นผู้ที่คอยผลักดันและคอยอบรมผู้เข้าแข่งขัน ดังนั้นความไม่สุภาพที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand จึงเป็นความไม่สุภาพที่มาจากเจตนาที่ดี ที่เมนเทอร์ต้องการกระตุ้นให้ผู้เข้าแข่งขันมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำโจทย์ครั้งต่อไป เพื่อไม่ต้องเข้ามาอยู่ในห้องคัดออกอีก และอยู่

แข่งขันในรายการจนถึงสัปดาห์สุดท้าย ทั้งนี้ไม่เพียงแต่เมนเทอร์กระตุ้นผู้เข้าแข่งขันเท่านั้น ในรายการเมนเทอร์ยังต้องสร้างแรงผลักดันให้กับเมนเทอร์ด้วยกันเองด้วย เพื่อให้เมนเทอร์ในทีมคู่แข่งตั้งศักยภาพที่มีออกมาใช้ในการคุมทีม และมีความมุ่งมั่นในการพาทีมให้ชนะ ซึ่งถ้าหากเมนเทอร์และผู้เข้าแข่งขันทุกทีมมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำโจทย์ในการแข่งขัน ผลการแข่งขันก็ออกมาสูสี ผู้ชมรายการก็ดูสนุกและลุ้นกับผลการแข่งขันมากขึ้นว่าทีมไหนจะเป็นผู้ชนะในโจทย์การแข่งขันนั้น ๆ ซึ่งถ้ารูปแบบรายการสนุก และมีผู้ชมเป็นจำนวนมากก็จะเป็นผลดีกับรายการ คือ ทำให้เรตติ้งของรายการเพิ่มสูงขึ้น และทำให้สปอนเซอร์เข้ามาติดต่อขอซื้อโฆษณา ทำให้บริษัทผู้ผลิตรายการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพเป็นจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งที่ดึงดูดผู้ชม ทำให้รายการ The Face Men Thailand ถูกพูดถึงและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา สว่างลาภ (2556) ที่ศึกษาเรื่องกลวิธีความไม่สุภาพในรายการเรียลลิตีโชว์ภาษาไทย คือพบกลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงมากที่สุด แต่เมื่อนำผลการศึกษาเรื่องความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand มาพิจารณาร่วมกับงานวิจัยความไม่สุภาพของนุชนารถ เพ็งสุริยา (2549) ที่ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อแสดงการตำหนิของคนไทย โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลระดับปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 60 คน พบว่าผลการศึกษาไม่สอดคล้องกันเพราะผลการศึกษาในงานของนุชนารถ เพ็งสุริยา พบว่าผู้พูดใช้วัจนกรรมอ้อมมากกว่าวัจนกรรมตรง คือใช้ภาษาที่ตรงตามทฤษฎีความสุภาพ ที่ไม่คุกคามหน้าของผู้ฟังมากกว่าจะใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ เนื่องจากผู้พูดเกรงว่าหากกล่าวตำหนิผู้ฟังด้วยภาษาแบบตรงไปตรงมา อาจถูกผู้อื่นมองว่าเป็นคนไม่สุภาพ จึงเลือกใช้รูปภาษาที่แสดงความเป็นมิตรมากกว่า ต่างจากรายการ The Face Men Thailand ที่เป็นรายการทางโทรทัศน์ซึ่งต้องการให้เป็นรายการประชานิยม การตำหนิและการวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาจึงเป็นการสร้างจุดเด่นให้กับรายการ

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์รูปแบบบทสนทนาในห้องคัดออกแล้ว พบว่าการสนทนาในห้องคัดออกจะเป็นไปในรูปแบบเมนเทอร์ถามความรู้สึกของผู้เข้าแข่งขัน เมนเทอร์ตักเตือนผู้เข้าแข่งขัน เมนเทอร์ให้คำแนะนำผู้เข้าแข่งขัน และเมนเทอร์ตำหนิถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาของผู้เข้าแข่งขัน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าบทสนทนาในห้องคัดออกคล้ายคลึงกับบทสนทนาที่ครูพูดกับลูกศิษย์ เนื่องจากรายการ The Face Men Thailand เป็นรายการเรียลลิตี ที่มีเมนเทอร์มาสอนและให้ความรู้กับผู้เข้าแข่งขัน ซึ่งเมนเทอร์ก็เปรียบเหมือนครู ส่วนผู้เข้าแข่งขันก็คือลูกศิษย์ ทว่ากลวิธีการใช้ภาษาที่พบในรายการ The Face Men Thailand ก็ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2549) ที่ศึกษาเรื่องวัจนกรรมการตักเตือนในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูกับลูกศิษย์ เพราะว่าในผลการวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ จะพบว่าครูส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงความสุภาพในการแสดงวัจนกรรมการตักเตือน รูปภาษาที่ใช้จึงยังมีความสุภาพมากกว่าที่จะใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ

บรรณานุกรม

- กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรณัฐ โชคสุวณิก. (2551). **วัจนปฏิบัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทิมา สว่างลาภ. (2556). **กลวิธีความไม่สุภาพในรายการเรียลลิตี โชว์ภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิษฐ์ ศรีนราวัฒน์. (2544). กลวิธีสื่อสารด้วยการพูดอ้อมของคนไทย. **วารสารศิลปศาสตร์**. 1(2), หน้า 85-101.
- นุชนารถ เพ็งสุริยา. (2549). **การใช้ภาษาเพื่อแสดงการตำหนิของคนไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. (2549). **วัจนกรรมการตกเดือนในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูกับลูกศิษย์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). **ภาษาศาสตร์สังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brown, P. & Levinson, S. (1978). **Universal in language usage: Politeness phenomena**. London: Cambridge University Press.
- Brown, P. & Levinson, S. (1987). **Politeness: Some Universals in Language Usage**. Cambridge: Cambridge University.
- Sanook. (2560). **ครั้งแรกของโลก The Face Men Thailand เผยโฉมเมนเทอร์**. สืบค้นจาก <https://www.sanook.com/movie/69645/>